

Аляска

Автор:

Сергій Бут

«Аляска»

Сергій Бут

До психлікарні його привезли без тям і... в гідрокостюмі. Перед цим чоловік забіг до церкви, наляканий чимось несусвітнім, кимось із потойбічного світу. Покликаний рятувати людей, тепер він сам потребував допомоги, і в першу чергу – душевної. Це дивно й безглуздо, та в психушці пацієнт знайде хоч і тимчасовий, проте надійний прихисток від проблем і від самого себе. Але попереду – ще неймовірніше безглуздя...

Сергій Бут

«Аляска»

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

Дизайнер обкладинки Юлія Маланьїна

© Бутинець С., 2017

© Shutterstock / Alvaro German Vilela, обкладинка, 2018

© Depositphotos / igor_igorevich, I_g0rZh, duha127, обкладинка, 2018

© «Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2018

© «Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2018

Присвячується засновникам фестивалю «Червона рута», а також безсмертним лідерам культових груп незалежної України «Брати Гадюкіни» і «Скрябін» – Кузі та Кузьмі

1

Коли карета швидкої допомоги зупинилася перед входом лікувального закладу, вечірне небо вибухнуло громом. Гуркіт розбудив віконні шиби, що мирно спочивали в старих дерев'яних рамах; позганяв з ліній електропередач птахів, які облюбували це місце для спозирань за подвір'ям шпиталю, яким час від часу прогулювалися збідовані люди з однаково сірими обличчями. Хмари згущалися над психлікарнею і її пацієнтами.

Із пташиного пункту спостереження добре проглядалось, як з водійського місця машини вискочив моторний чоловік і поспішив до задніх дверей, аби встигнути передати «вантаж» до початку зливи. Укотре загриміло. Блискавиці залили світлом фасад будівлі саме в той момент, коли на її порозі з'явилася Постать у білому.

Заклопотаний водій звернувся в п'ятому коридорі, підганяючи свого візаві швидше зреагувати на його прохання.

– Ну ж бо, годі вирячатися в небо! Забирайте цього скаженого і чорт із ним!

Нарешті Постать перетнула поріг лікарні й набула рис худого чоловіка з вузькими щілинами замість очей. Наступної секунди в неї прорізався тонкий голос, схожий на писк:

– Шрек на щитовій застряг. Запобіжники в грозу стріляють, – пояснив кощавий і запитав: – Що за клієнт?

– Шукав у церкві захисту від привида. Що цікаво, у водолазному костюмі! – водій кахикнув, ховаючи в піднесеному кулаці сміх, який виривався з грудей, щойно згадував причину шпиталізації свого пасажирка. – Накачали снодійним – і до вас.

– За адресою, – констатував санітар у білому й додав: – Зараз усе буде.

Водій безсило махнув рукою. Він сперся на машину й поліз до кишені по цигарки, аж раптом з'явилося світло, повернувши йому надію на швидке розв'язання проблеми, що й досі була в кузові його автомобіля.

– Щасливчик, – констатував санітар, демонструючи в щойно відновленому електроосвітленні своє страшенно худе обличчя.

– У сорочці народився, – відказав водій, наступної миті вже шкодуючи про свою репліку. Справа в тім, що її заперечив напарник худющого санітара, могутня статура якого з'явилася на порозі й прокоментувала слова водія:

– Жаль, що не в гамівній.

Автор жарту мав неабиякий бас і кремезну статуру, здатну повністю перекрити вхід до клініки. Його худий товариш голосно розсміявся, потураючи дотепності колеги.

Велетня прозивали Шреком. Як і його напарник, він був у білому халаті, на тлі якого шкіра і справді віддавала зелено-яблучним відтінком, як у мультиплікаційного героя. Ці двоє працювали в психлікарні санітарами й підпорядковувалися лиш одному начальникові, який вершив долі всіх пацієнтів, включно з новоприбулими.

Град, що посипав з неба кришталевим бісером, підігнав чоловіків заходитися коло непритомного пацієнта. Водій скочив у кузов – і під його вагою машина захиталася на стареньких ресорах. Кілька разів гойднувшись, із кузова «вистрибнув» край нош, до яких було прив'язане людське тіло, укрите білим простирадлом.

– Давай хутчіш! Чого ти там шпортаєшся? – підганяв водія Шрек, не забуваючи про напарника. – Чахлий, бери в ногах, я голову перехоплю.

Шрек допоміг напарнику вийняти ноші, а відтак перебрав естафету у водія – пацієнт опинився в «надійних» руках.

Водій мерщій попрощався й сів у машину. Посигналивши наостанок, він виїхав з території лікарні, щасливий припинити спілкування з працівниками психушки. Санітари ж поквапилися з новоспеченим пацієнтом у коридор.

У руках дужих чоловіків, звиклих щодня таскати схожі вантажі, ноші маятником розгойдувалися назад-уперед. Вони пропливали над лінолеумом з ромбуватим візерунком, пливли між чистих, охайних стін і під акуратно вибіленою стелею. Їхній пасажир жодним чином не реагував на хитання свого човника, аж поки ноші не пришвартували коло обшарпаної хвіртки, звареної із заржавілої арматури.

Простирадло з'їхало з лежачого тіла, продемонструвавши санітарам гідрокостюм – основу вбрання їхнього підопічного – і коротку стрижку, що відкривала засмагле чоло. Санітари презирнулися.

– Ти ба, воділа не обдурих, – здивувався Чахлий.

– Ти про що? – перепитав Шрек, дістаючи з білого халата в'язку ключів.

– Виявляється, цей придурок шукав у церкві порятунк від привида... у водолазному костюмі.

Від подиву Шрек присвиснув, глипнувши на об'єкт їхньої розмови.

– Ще той екземпляр, – констатував він.

– Ага. Давай його на «Аляску», у декотрих наших палатах лампочки погоріли – не будемо ж навпомацки його оформляти.

Шрек усе ще порпався в замку, коли їхня ноша трішки оживилася й повернулася обличчям до світла. Ні зрілість, ані тим паче старість ще не встигли як слід його торкнутися, проте невидимий скульптор уже закарбував на цьому обличчі гримасу болю і страху.

Підхопивши вантаж, санітари чкурнули в темний закуток, зачинивши за собою хвіртку. Вони почимчикували в ту частину шпиталю, яку поза очі називали «Аляскою». Промандрувавши темним перешийком, трійця опинилася в коридорі, який разюче контрастував з вестибюлем головного корпусу лікарні.

Замість рівно постеленого ламінату, під ногами з'явився дірявий лінолеум. Білі стіни були заплямовані масними слідами від людських долонь, кров'ю і ще бозна-чим. У голих лампочках ввижались шибеники, що самотньо звисали на сплавленій проводці під самісінькою стелею, яка давно потребувала побілення. Та найгіршою вадою цього приміщення був ядучий кислотний сопух, що в'ївся в стіни, і його не годен витіснити звідси найлютіший протяг.

На жодного з трьох учасників цієї ходи такі зміни не справили враження: пацієнт іще досі був непритомний, а санітари внаслідок своєї роботи тут стали надміру черствими до умов, у яких лікувалися пацієнти.

Мовчанку перервав Чахлий:

– Шреку, а ти у відпустку йдеш? Відпочинок тобі б не завадив.

– Не хочу, – коротко обізвався той.

– Ти вже спам'ятався б. Півроку все ж таки минуло...

– Замовкни, – обірвав Шрек напарника.

Не помічаючи роздратованості в голосі товариша, Чахлий і далі торочив своє:

– Не переймайся, я тебе розумію і Павлович теж. Втратити малого не просто. А особисто мене хата грузить: діти, жінка, теща, а тут, хоч психи, проте як рідні. Куди його?

– Давай у тринадцяту.

– Не пощастило, – вичавив із себе посмішку Чахлий і рушив до згаданої палати, повертаючись подумки до власних проблем, що, на його думку, обтяжували йому життя не гірше, аніж оцим бідолахам, ув'язненим у психлікарні.

Як приймак у чужій сім'ї, він ніколи не мав права голосу. Будь-які побутові чи родинні питання вирішували без його участі. Купівля холодильника чи телевізора, поїздка на дачу й вибір спіднички для меншої доньки, ба навіть перегорілу лампочку замінював сусід-алкоголік на особисте прохання тещі та з її обов'язковою критикою бездарного зятя. Останнє вельми гнітило Чахлого. Він терпіти не міг косих поглядів стареньких бабусь – тещиних колежанок, що обов'язково перемивали йому кісточки за першої-ліпшої нагоди.

Дружину він теж розлюбив. Від офіційного розлучення стримували навіть не діти, а можливість мати прихисток у психлікарні, де він ховався від зовнішнього світу, під патронатом шефа відчуваючи себе вершителем людських доль.

Санітар отямився перед палатою.

– Шреку, ми цього психа так і залишимо в костюмі?

– Ні, звісно.

– Гаразд, у палаті роздягнемо, – запропонував худий.

– Ворушися, – підострожив товариша Шрек.

Він, як і його напарник, мав свої причини працювати в цьому дурдомі, основна з яких полягала в цілковитій самотності відтоді, як рідний син відійшов у вічність. Убитий чумою 20-го століття через інфіковану голку товариша, він і далі жив у пам'яті батька, викликаючи в того тяжкий смуток. Аби не опинитися на ношах замість чергового пацієнта, Шрек повністю віддавався роботі.

У палаті номер тринадцять, інтер'єр якої продовжував «найкращі» традиції аварійних приміщень «Аляски», настав ранок.

Сонячне проміння косими лініями заливало приміщення крізь велике й брудне вікно. Пацієнти з розмаїтими діагнозами прокидались один по одному. Ніхто не квапився покидати ліжка заради сніданку чи ранкових процедур, а тим паче балачок. Усі як один виходили зі сплячого режиму через ліниві потягування й затяжні позіхання. Зненацька цю ідилію порушив новоприбулець. Він рвучко схопився з ліжка і, закликаючи в сидячій позі, перелякано глипнув на загразоване вікно, двері та незнайомих йому людей.

Змученим лікарняними правилами пацієнтам така активність видалася надто дивною. Хлопчина зі слідами наркологічного минулого на венах витріщився на нового сусіда й застережливо промовив:

– Друже, я б тобі не радив так смикатися. Тут усі миролюбно налаштовані.

Новенький зігнорував рекомендації сусіда. Він більше переймався власними проблемами, тому взявся обмацувати своє тіло, на якому бракувало гідрокостюма. Розвинуті дельти, наслідок постійних занурень і тривалих запливів, додавали його статурі величі та грізності. Руки були довжелезні, наче призначені молотити морську воду, а засмагла шкіра гармоніювала з піском і блакитним небом, постійними супутниками цього чоловіка в роботі. Усе в ньому здавалося досконалим і естетичним! Окрім погляду, якому безсоромно бракувало рішучості.

– Речам пацієнтів тут властиве безслідне зникнення. Не переймайся, свого костюма ти вже не побачиш. Звикай, – закінчив пояснювати Міхаель (саме так звали сусіда, що радив не сіпатися).

Новак усе ще не видав жодного звуку, вбирав кожне слово Міхаеля, який, не зволікаючи, розвідував причини його шпиталізації.

– Ти косиш чи реально дахом з'їхав? – поцікавився Міхаель і, не діставши жодної відповіді, розвернувся до нього спиною.

Щойно цікавість надокучливого сусіда згасла, Водолаз – так охрестили новоприбулого санітари – вдруге придивився до умов і пацієнтів, що оточували його в палаті.

Найперше його погляд упав на «співмешканця» палати – старого Григорія.

Той мовчки спостерігав за розмовою в «одні ворота» та без упину вертів у руках аркуш паперу, який від таких маніпуляцій набув «беушного» вигляду. Вловивши на собі чужий погляд, Григорій знітився й відвернувся до вікна.

Від старого так само відвернулась доля, закинувши його в застінки психіатричного шпиталю. Мізерний, на вигляд цілком беззахисний чоловік годився в батьки Водолазу, проте дози галоперидолу, якими бомбили діагностований йому синдром Туретта, значно зістарили його. Шкіра Григорія часто-густо свербіла, змушуючи його роздирати епідерміс до крові. Місця загоєних ранок вкривалися струпами. Це додавало чоловікові кілька зайвих літ, роблячи його схожим на дідугана.

Свіженький вітерець пройшовся торсом Водолаза. Він прокрався в шпарину ледь прочинених дверей, з якої хтось позирав у тринадцяту палату. Тишком-нишком підглядач відчинив двері, вступив у приміщення і, глипнувши скося на пусте ліжко біля входу, пожвавішав. «Смерть буржуазним капіталістам!» – вигукнув він і закликав усіх до ранкової зарядки.

– Війна з Америкою не за горами, тому партія хвилюється за ваше здоров'я! Отож ранкова зарядка, товариші! Ноги на ширину плечей, руки на талії, й починаємо кругові рухи за годинниковою стрілкою. Раз, два, три, чотири – раз, два, три, чотири...

Позапланові ранкові процедури нікого, крім товариша Фіделя – прихильника соціалістичних поглядів та острова Свободи, – не цікавили, і Міхаель забажав пояснити це порушнику ранкової тишини:

– Слухай, Фіделю, чи як тебе там: ковбаси по два двадцять уже ніколи не буде! Тож забирайся геть і не діставай нас – весна на дворі, нам кохання хочеться!

З ліжка, розташованого навпроти автора цих полум'яних слів, оживився ще один пацієнт. З довгою бородою і в круглих окулярах, цей «хіпі у відставці» нагадував пізнього Джона Леннона. Проте справжньої схожості з лідером ліверпульської четвірки йому надавав голос.

За цей талант пацієнта назвали Бемолем, і він залюбки користувався ним за першої-ліпшої нагоди.

Весна, весна, весна прийде;

Весна, весна, весна вгамує;

Весна, весна, весна – прийде;

Весна, весна, весна, весна...[1 - Пісня «Весна» гурту «Воплі Відоплясова». (Тут і далі прим. ред., якщо не вказано інше.)]

За мікрофон Бемолю слугувала скручена газета, і він вправно кричав у неї, розносячи палатою свій голос. Новоприбулець не зводив із трійці очей, спостерігаючи за божевільною мізансценою, яка спліталася з фізичного виховання, вокального соло й коментарів Міхаеля. Останній заходився представляти Водолазу основних персонажів вистави. Спочатку він кивнув на Фіделя:

– Ця потвора, у минулому активний член партії, усе жаліє за Союзом, першотравневими демонстраціями, а найбільше – за службовим становищем. А ось наша гордість, – Міхаель вказав на розспіваного Бемоля. – Голос мов у Леннона, а талант наче в Коперфільда – до будь-якої репліки може пісню дібрати.

Під час власного представлення Бемоль «підкрутив» звук і прикінцеве «буй-буй-буй-бу-бу-бу-буй» залило всю палату. Міхаель притих, насолоджуючись виступом товариша.

На порозі палати з'явився молодий хлопець спортивної зовнішності. Зелену піжаму напинали міцні м'язи, голова трималась на масивній шиї, а долоні, затиснуті в кулаки, рвалися до бою. Його вигляд усе ще наводив жах, тому Фідель знітився й притиснувся до чужого ліжка. Повітря між ними наелектризувалось, але обстановку розрядив Чахлий, матеріалізувавшись із

коридорної гущі на гамір пацієнтів і перервавши ранковий обхід, яким зазвичай закінчувалась нічна зміна санітарів.

Сама його поява втихомирила Бемоля та вклала до ліжка насупленого велетня. Фідель скористався з паузи й вивітрився з палати повз худу постать санітара, доки той спокійним, дещо притишеним голосом, який змушував пацієнтів насторожуватися, сповістив про ранкові процедури:

– Зараз будуть укольчики, тож наготуйте п'яті точки.

Ніхто з пацієнтів не спішив виконувати наказ санітара, який не мав особливого бажання затримуватись у цьому відділенні, тому на допомогу він закликав медсестру.

– Космети... Тьху ти, – вилаявся про себе санітар і, сплюнувши, поправився. – Свето, ну де ти там?! – гаркнув Чахлий у коридор, з якого вже лунало тупотіння підборів.

Чахлий завмер, чекаючи на колегу, що вже входила в тринадцяту палату з тацею, переповненою шприцами й різноманітними пігулками. Пацієнти закам'яніли теж. Щоденне явлення цієї медсестри супроводжували фурор та інтрига для кожного чоловіка. Річ у тім, що дівчина марила заміжжям, яке чомусь до тридцяти трьох так і не відбулося в її житті. Вікова планка підняла дамоклів меч над її головою, з кожним роком прирікаючи свою жертву на самотнє існування. Переймаючись цим, Світлана всіляко намагалася знівелювати вплив років через поліпшення своєї зовнішності. Проте численні косметичні процедури, години, проведені на пляжі під палючим сонцем і почастилі експерименти з волоссям, покликані виправити ситуацію, не давали бажаного результату, радше навпаки: породжували плітки й глузування колег і пацієнтів, а надмірна пристрасть до косметики закріпила за медсестрою стійке прізвисько «Світлана-Косметичка».

Як і личить королеві, Косметичка увійшла до палати, витягнувши перед себе ліву руку, на нігтях якої досихав синій лак. Правицею вона тримала тацю з медикаментами. Халат, як завжди, сліпив білизною, а з гламурних лабутенів виростали стрункі ніжки, породжуючи в чоловічих головах дикі фантазії. Її очі зміряли підданців, вимагаючи визнання краси, та вперлися у глуху стіну мовчанки, що її дівчина без сумніву сприйняла як «одобрямс» її новому іміджу.

Скромність і таємничість припадали рудиментарним пилом у закапелках її виховання, коли заради компліменту доводилося самій підбатожувати аудиторію.

– Хіба поява такої красуні не вимагає фанфар? Артисте, чому мовчиш, твій голос інколи луна на всю лікарню!

Дифірамби медсестри стали мінімальним визнанням Бемолевого таланту, від чого народний артист психушки враз зашарівся. Чахлий відвернувся, не можучи пережити схвальні відгуки колеги на адресу телепня, якими, без винятку, були для нього геть усі пацієнти психлікарні. Відчуваючи приплив відрази до підопічних і тим паче до їхніх сідниць, санітар забрався геть, grimнувши на прощання дверима.

Приміщення ожило голосами пацієнтів. Усі як один загомоніли в присутності жінки, по черзі оголюючи для процедур білясті сідниці. Таке пожвавлення тішило Світлану, яка почувалася справжньою королівною в чоловічій компанії.

– Не забудь ватки прикласти, – у Бемоля прорізався голос.

– Сам прикладай, у мене лак на нігтях іще не висох!

Медсестра демонстративно дмухнула на розтопирені віялом пальці лівої руки й подала Бемолю змочений у спирті тампон після того, як вийняла з м'яких тканин співучого пацієнта голку шприца.

Попри специфіку роботи й діагнози пацієнтів, вона вбачала в цих немічних насамперед гідну кандидатуру на роль майбутнього обранця, тому доброзичливий тон і мінімальна увага кожному були додатковим інструментом у боротьбі за жіноче щастя.

Коли черга дійшла до Міхаеля, той з радістю стягнув свої кальсони, підставляючи голці крейдовий зад. Він легенько зойкнув, відчувши укол, і не втримався від компліменту турботливій медсестрі.

– Свет... Яка ти ніжна.

Світлана віддячила лагідним дезінфікуванням ранки і як бонус легенько вщипнула Міхаеля за іншу сідницю. Задоволений таким знаком уваги хлопець натягнув спідне й перевернувся на бік, а Косметичка підійшла до ліжка новоприбулого пацієнта. Він її зацікавив. Молодий, стрункий, засмаглий – тільки білки світяться на тлі матової шкіри – та водночас незвичний. На відміну від інших мовчав, не поїдав її очима, наче не жив.

– Хто тут у нас? – поцікавилась Світлана, оглядаючи атлетично збудованого чоловіка, хоча й не зовсім здорового, якщо судити з обличчя. Водолаз мовчав, отож втрутився Міхаель:

– Новенький-готовенький.

– Новеньким ще нічого не призначали.

Світлана знову змряла очима чоловіка, який відверто уникав її погляду, і, повернувши голову до Міхаеля, перепитала про всяк випадок:

– Одружений чи вільний?

Оскільки досі ніхто з присутніх не чув від новоспеченого сусіда жодного слова, то Міхаель поінформував дівчину:

– Це наuzzi невідомо. Бачте, наш новий колега не подав іще ані звуку.

Світлана скоса зиркнула на новоприбульця та хтиво промовила:

– Головне, щоб агрегат подавав ознаки життя. Хіба ні, Міську?

Медсестра зарядила палату сміхом. Він виривався з жіночих грудей, ледь стримуваних напнутими гудзиками сестринського халата. Міхаель, чії руки неодноразово звільняли гудзики від непосильного тягаря й бажали робити це ще і ще, підігрував Косметичці в її дотепності. До них приєднались інші. Гучний регіт відлунював наклепом. Він лип до мовчазного пацієнта, зазіхаючи на його гідність. Уперше відтоді, як чоловік потрапив до лікарні, на його обличчі промайнула тінь гніву.

– Де мій костюм? – раптом спитав Водолаз.

Усі замовкли, спрямувавши на нього погляди, сповнені подиву. Найбільше витріщався Міхаель, який витратив чимало сили на розкрутку «клієнта».

– Здається, не німий, – сказала медсестра, не зводячи очей з оживлого пацієнта.

– Де мій костюм? – повторив чоловік.

Його питання загнало всіх у глухий кут: медсестра не знала, що й відповісти на це, а решту здивував спосіб, у який починалося їхнє знайомство.

– Ти про що, любчику? – поцікавилася Світлана.

Усі чоловіки, включно з мовчазним Григорієм, прикипіли поглядами до Водолаза.

Заговоривши, він вже не здавався безнадійним психом, як тоді, коли грав у мовчанку. Його обличчя посвіжішало, а погляд прояснішав.

– Учора на мені був гідрокостюм.

– А-а-а, – показово застогнала Світлана, цим забезпечуючи собі алібі. – Це у санітарів питай.

Вона покинула чоловіче товариство, розчарована неухважністю нового пацієнта до власної персони. У палаті запала тиша. Новак уперше оглянув кожного пацієнта, скануючи їх на обізнаність щодо долі свого інвентарю.

Григорій, за слабкістю духу, одразу відвів погляд, хоча й гадки не мав, про що йдеться. Його кремезний сусід, що перед цим увійшов до палати й нагнав страху на Фіделя, лежав колодою біля самих дверей. Колись йому вистачало мужності витримувати погляди чемпіонів і навіть відправляти декотрих у нокдаун, але зараз він лише дивився в стелю. Після поразки від кубинця на олімпійських іграх боксер з'їхав із глузду, і невідомо, що цьому послужило – отримані в голову удари чи нищівна поразка від представника острівної держави, проти якої колишній спортсмен тепер мав зуба.

Минула слава гнула його до ліжка та закріпила відповідне прізвисько – Кома, що в очах колег означало «лежачий пацієнт».

Поза лотоса, у якій сидів Бемоль, транслявала гармонію між всіма світами, що стирала на порошок будь-які підозри.

Новенький повів очима, доки не вперся в іншого сусіда, який лежав ліворуч. Вирячені з орбіт очиська й фіолетовий ніс демаскували в ньому затятого алкоголіка, а розведені в сторони руки свідчили, що Толя перебуває в активному пошуку ранкових ста грам, які полегшили б його критичний стан. Залишався Міхаель.

Найбалакучіший серед пацієнтів зустрічав свою місію свідка з вимушеною усмішкою. Йому не вперше випадало корчити такі гримаси, вдаючи з себе невинного, але цього разу він мав, що сказати:

– Коли хтось потрапляє в лікарню, з нього все знімають і видають ось такий мотлох, – Міхаель схопив пальцями свою сорочку і відтягнув її від грудей, демонструючи новоприбульцю неякісну одежину. Твій на тумбочці, зліва.

Новенький глипнув на лікарняну уніформу.

– До речі, ти не проти, якщо ми зватимемо тебе Водолазом? Тут в усіх кумедні імена чи прізвиська. Наприклад, я – Міхаель, так мене назвала мама на честь мого батька-німця, проте всі кличуть по-народному – Міськом.

Несподівано новий пацієнт зреагував на слова Міхаеля. Він повернув голову в його бік і пильно вдивлявся в очі допитливого сусіда, зволікаючи з відповіддю чи, точніше, гадаючи, про що сказати передовсім: про ім'я чи професію.

– Я рятівник, – нарешті він обрав один із варіантів.

– А звати тебе як? – перепитав Міхаель.

Наполегливість співрозмовника плутала рятівнику думки. Вдало обійдені пастки, які залишилися на волі, потребували обережності в словах і діях, аби не втрапити в нові, тому мовчанка тривала, напинаючи між хлопцями тятиву

недовіри. Мешканці палати, за винятком хіба Коми, нашорошили вуха і причаїлися – у такому закладі познайомитися можна з ким завгодно: від Дені Дідро до Кирила Кожум'яки. Зняти напругу могла лише відповідь, зволікання з якою затягнулося.

– Мене звати Антон, – рятівник намагався спекатися допитливих поглядів, одначе – дзуськи. Мовчанка і досі висіла густим туманом, недовіра не зникла.

– Не обманюеш? – грізним тоном поцікавився Міхаель.

Тятива ось-ось мала луснути, аж раптом Міхаель зайшовся сміхом.

Цієї-таки миті палата знову вибухнула реготом. Пацієнти підтримали витівку свого неформального лідера, будучи не проти розбавити сірі будні яскравим жартом. Навіть Григорій на секунду покинув свою шкаралупу самоти і стримано розтягнув губи в посмішці.

Після короткого знайомства в палаті, яка своїм жалюгідним виглядом не сприяла людським почуттям на кшталт дружби чи якоїсь симпатії, запанувала здорова атмосфера. Міхаель по черзі представив сусідів, надавши кожному коротку характеристику, а згодом уся ватага подалася на сніданок до шпитальної ідальні.

Менше за все Антону хотілося їсти. Він штрикав виделкою в желейного вигляду кашу, що повільно ковзала тарілкою від такого недбалого ставлення до неї. Якщо не зважати на грюкання столових приборів, у просторій ідальні лунали лише голоси санітарів і кухарів, які розносили страви по довгих столах для різношерстої публіки. Компанія не з найкращих, але наразі вона позбавляла Антона самотності, від якої тілом пацієнта бігли дрижаки. Загнаного страхом у безвихідь, його чи не вперше відпустило саме серед психів. Не так вже й боязко сприймаєш власні фобії, коли довкола стільки неврівноважених з найрізноманітнішими симптомами. Зрештою, це лікарня й у випадку чергового приступу буде кому допомогти.

Щодо можливості нападу Антон не сумнівався. Покликаний рятувати людей, він сам потребував допомоги, і, щонайперше – душевної! Послане кілька тижнів тому випробування виявилось не до снаги молодому чоловікові. Хоч у крайнощі удавався: і до чарки, і до ворожки, ба навіть до Бога – все намарно. Невидима

сила в особі світловолосого переслідувача все гонила по закамарках його й без того скалічену душу. Привид витягував соки, пив кров, мотав нерви і просто зживав Антона з білого світу, роблячи це з особливою вибагливістю.

Тонкий писк урвав перебіг Антонових думок. За сусіднім столиком розгорілася суперечка між двома пацієнтками, які не поділили кавалок масла. Перша жінка, з сивим волоссям, зав'язаним у кінський хвостик, дорікала іншій стосовно шкідливості продукту.

– Зое Олексіївно, ви ж знаєте, що там багато холестерину, а від нього у вас атеросклероз! Вам же говорив лікар...

Натомість її колежанка не знаходила кращої відповіді, аніж крик. Кілька хворих прикипіли до них поглядами, забувши про час і їжу. Раптом з гурту пацієнтів хтось жбурнув на стіл шматок масла, який змусив призвідницю суперечки завмерти в нерішучості. Її сусідка зайшлася реготом і, скориставшись із того, що сивоголова втратила пильність, схопила шмат масла й запхала його до рота. Дехто з пацієнтів, що стали свідками такого зухвалого вчинку, підтримали жінку, загрюкавши начинням об стіл.

Нарешті буча привернула увагу медсестер, одна з них підійшла до Зої Олексіївни й досить увічливо попросила більше не їсти масла. Ця сцена справила на Антона найкраще враження про медперсонал і його ставлення до пацієнтів, отож у доброму гуморі він покинув ідальню й вирушив разом з іншими на ранковий моціон до внутрішнього подвір'я лікарні. Там, у тіні густолистої липи, він сховався від палючого сонця, що вже до бронзи запекло його шкіру, і від допитливих поглядів старожилів лікарні, які допікали не менше за небесне світило. Жахиття скінчилися – починалося нове життя!

У цей час обидва санітари, що після нічної зміни зустрілись у своєму кабінеті, прощалися на кілька годин – до початку нової варті.

– Додому не збираєшся? – спитав Шрек, споглядаючи, як Чахлий моститься на канапі.

– Сьогодні буду тут. Важка ніч попереду.

Шрек накинув на широкі плечі куртку й потягнув за клямку:

– Як собі знаєш.

Велет покинув худорлявого санітара, який після нічної втоми збирався насолодитись усамітненням. Чахлий замкнув двері, роздягнувся, оголивши непристойно запалий живіт, і влігся на канапу, ховаючись під білим простирадлом.

3

Уночі в законспірованій частині лікарні, де тримали Антона й до нього подібних, діяли суворі правила. Без крайньої потреби пацієнтам заборонялося покидати палати, вмикати світло і тим паче порушувати режим тиші. Дотримання внутрішніх правил адміністрації забезпечували перевірені слуги – Чахлий і Шрек, а також молодші медсестри, які інколи чергували на посту неподалік тринадцятої палати.

Ламаючи всі табу, нічної пори Антон прошкував до пункту чергування медсестри, яка, на диво, виявилася на місці. Лише в надзвичайних випадках за її відсутності дозволялося здійснювати тривогу, натиснувши червону клавішу, обрамлену в скляний футляр, який зазвичай замикали, аби психам не здумалося даремно тривожити персонал у нічний час. На щастя для пацієнтів, Антон пройшов повз кнопку.

Медсестра дрімала, схиливши голову на руки. Її розкішне волосся розсипалося по столу пшеничним ланом, привертаючи увагу пацієнта, що прокрадався коридором. Антон не квапився. Йому заважав гострий біль усередині. Він пошепки покликав медсестру, заледве стримуючи біль.

– Сестро-о-о. Поможи-и-и...

Схоже, перед кодексом жорстких правил пасували й закони фізики, які, утворивши вночі суцільний вакуум, поглинали звучання Антонових голосу й кроків, що мали без перешкод дістатися вух білявки. Тиша перед усім! Така аномалія давала медсестрі змогу спокійнісінько вивчати розкладені на столі папери й не зважати на розлюченого пацієнта, що крадькома підходив іззаду.

Антон спробував удруге:

– Сестро, мені зле. Живіт...

Байдужість жалібниці викликала в пацієнта лайку:

– Стерво!

Як і раніше, його голос потопав у лабіринті брудних стін.

Остання воля, зібрана в кулак, допомогла Антонові дістатися пункту призначення. Долаючи біль, чоловік застогнав:

– Сестро, ти що оглухла? Я гукаю тебе від самої палати!

На останньому подиху Антон доплівся до медсестринського посту й торкнувся плеча дівчини. Воно зустріло прохолодою, яка скрізь тканину халата колола в пальці. Здається, всесильний вакуум долав навіть температуру людського тіла.

Утім, від медсестри не було жодної реакції. Як і раніше, вона займалась своїми справами, що вивело Антона з рівноваги.

– Ах ти ж... – просичав пацієнт і штовхнув дівчину сильніше.

Нарешті чергова схаменулася й підвелася. Розкішне волосся хльоснуло по обличчю – аж очі закрились. Антон заревів, схопився за тендітні плечі двома руками і, сіпнувши їх, опинився лицем до лица з підстаркуватим, беззубим дідуганом, що дивився на Антона крижаними очима, яким бракувало зіниць.

Хтось висмикнув Антона зі сну і втягнув до реальності раніше, ніж божевільного вигляду дідуган учепився в горло порушникові свого спокою. Ліжко застогнало під вагою ноші. Антон рвучко сів, сполохавши своїх сусідів, які з'юрмилися до купи перед його ложем.

– Чого витріщилися? – гаркнув Антон на юрбу пацієнтів, що стовбичила біля ліжка.

Захищати товаришів узявся Міхаель.

– Ти нас реально висадив, братухо. Такий гвалт зчинив.

Бемоль погодився з почутим, спроквола похитавши головою.

Ставка віч-на-віч із кожним пацієнтом, що стовбичив біля ліжка Антона, закінчилася для нього справедливим відчуттям провини.

– Вибачте, – перепросив Антон своїх сусідів.

Невдоволення вщухло, хоча засапаний Анатолій, перебуваючи в стані вічного бодуна, все ще роздратовано щось бурмотів собі під ніс.

Тим часом двері палати прочинилися. Закутаний у темряву ночі й пошарпану гамівну сорочку, рукава якої звисали мало не до колін, на порозі стояв висушений, мов таранька, Васька Довгоносик. Свое прізвисько він дістав не за видовжений орган нюху, а за любов пхати його в чужі справи. Очі візитера, як і абсолютно лиса голова, маячили в коридорних сутінках. Непроханий гість мав кепський вигляд. Стара з косою вже волочилася за ним тінню, готуючись підкосити жертву за першої-ліпшої нагоди, проте «ніс» останньої і тут згодився. Довгоносик мав природжене відчуття небезпеки. За тутешньою легендою, одного разу пацієнтів повезли в обласний театр, де місцевий драмгурток давав виставу для схожої публіки. Довгоносик рішуче відмовився їхати, мотивуючи це поганою чуйкою, і його лишили, аби не сіяв паніку серед хворих. За дивним збігом обставин того вечора в театрі обвалилася підвісна стеля, скалічивши чимало людей. Відтоді шпитальна тусовка застережливо ставилася до прогнозів Довгоносика.

Васька прислухався до ватаги чоловіків, по-собачому зчитуючи інформацію з повітря носом. Нарешті його помітили. Кілька пар очей увіп'ялися в непроханого гостя, який пояснив своє вторгнення почутим шумом, після чого по-недоброму провів:

– Вони йдуть. Ховайтеся!

Зловіщий тембр голосу Довгоносика урвав розмову пацієнтів. Усі, хто стояв довкола ліжка новенького, чемно полягали на свої місця, і лише Довгоносик, вистеживши в темноті очі Антона, заговорив:

– Вони виберуть тебе. Я знаю.

У мертвій тиші лихе пророцтво відбилося громом в Антонових вухах.

Тілом пробігли дрижаки, стискаючи до болю переполохане серце. По відповідь Антон звернувся до Міхаеля:

– Хто це?

Сусід притиснув указівний палець до вуст.

– Тихіше, – попросив Місько пошепки і додав: – Це Васька Довгоносик – ходяче радіо. Пхає свого носа куди не треба, але чуйку має правдиву, тому ти краще прикинься сплячим.

Із глибини коридору почулися чоловічі голоси. Хтось увімкнув світло й загупав у бік тринадцятої палати. Антон вирішив не випробовувати долю і вклався в ліжку за мить до появи у дверях лиховісних санітарів. У темній кімнаті їхні силуети чітко вимальовувалися на тлі матового скла, підсвіченого коридорними лампочками. Першим заговорив Чахлий:

– Здоров, психи! Що робимо?

Міхаель, який за звичкою завжди вступав у перемовини з адміністрацією лікарні від імені всієї громади, узяв слово і цього разу:

– Спимо. Ніч-бо на дворі.

Голос Міхаеля вібрував через хвилювання. Він мужньо витримував погляд худого санітара, ігноруючи власну небезпеку втрапити під коток шпитальних репресій. Санітар тим часом інтригував мовчанкою, від якої повітря наелектризовувалося щосекунди. Чахлий по черзі зміряв поглядом кожного з пацієнтів і промовив першу фразу:

– Нам потрібні два пацієнти, лише два...

Бемоль маскувався під білим простирадлом, що з головою накривало його тіло. Дивовижно, але слова санітара розбудили в ньому співочого персонажа. Раптом він ворухнувся. З-під тканини прорізався тихенький голосок, що наростав у міру того, як розспіваний фантом спинався на ноги.

Два життя, два сонця, два крила,

Цей шалений світ добра і зла,

Дві струни, дві ноти, дві зорі,

Чорно-білі дні в календарі.

Два обличчя бачу на стіні,

Двое посміхаються мені;

Все життя здається диким сном,

Назви його ім'ям Фантом![2 - Пісня «Двое» гурту «Фантом-2».]

Бенефіс артиста обірвав Чахлий, який гаркнув у бік скрипучого ліжка.

– Заглухни, Бемолю. Твій сольний виступ іще попереду.

Власна дотепність так насмішила санітара, що він зареготав, чхаючи на шпитальні порядки й нічний час. Лише погляд кремезного напарника втихомирив його зухвалу поведінку. Важким басом Шрек озвучив мету візиту:

– Шоу скінчилося: Григорій і Шпряха йдуть за куліси для отримання медичної допомоги.

Анатолій Шпряха – той самий, що перебував у лабетах зеленого змія, огризнувся:

– Мені не потрібна ваша допомога!

Попри гучну заяву голос Шпряхи відгонив переляком.

Відповідь Шрека лише підсилила ці відчуття:

– Тут не ти вирішуєш, – відказав велетень, хапаючи Толю за комір сорочки.

Розгніваний таким поведженням із власною персоною, Шпряха вибухнув:

– Та відчепіться від мене! Я не хворий! Не алкоголік – чуєте?! То моя відьма все влаштувала! Нічого, я дістануся її і виведу на чисту воду!

Шпряха, якого виснажили тривалі запої й нетрадиційне лікуванням місцевих ескулапів, даремно тріпався в дужих руках Шрека. Виставлений санітаром за двері, він і далі проклинав свою дружину та виконавців її примхи, аж поки його голос не ковтнули шпитальні нетрі.

У гармидері, що зчинився через бранця санітарів, оживився Бемоль. Залишаючись увесь час під простирадлом, він пошепки тримав ритм пісні, і, коли буча перекотилася за межі палати, артист додав звуку, волаючи приспів:

Два сонця вгорі, два неба вгорі,

Між сонцем і небом горять дві зорі,

Подвійні слова, подвоєний крок,

У сні й наяву я лечу до зірок!

Здійнявся гвалт, у якому змішалися співи, стогін Коми й вимоги пацієнтів із сусідніх палат дати їм спокій. Утім, галас хворих не вивів із рівноваги Чахлого, який не збирався устрявати в перепалку з ватагою чоловіків у нічний час. Натхнений успіхом напарника, він підійшов до ліжка Григорія, гіпнотизуючи свою жертву.

Пацієнт знітився і притулив до себе невеличку карточку, що тримав у правій руці. Недобрі передчуття викликали в ньому напад дитячої тривоги, яке зросло з наступною реплікою санітара:

– Ви ж підете самі, Григорію?

Від колючого тону власника білого халата у Григорія засвербіли рани. Він потягнувся до подразнених ділянок тіла, але голос санітара зупинив його. Переполоханий пацієнт заховав під матрац фотокартку, яку вважав за оберіг, і мовчки рушив повз Чахлого до дверей. Чахлий, задоволений покірністю підопічного, взявся руки в боки й демонстративно розвернувся довкола своєї осі, стоячи лише на одній нозі. У кінцевій точці цього піруету він відстрибнув назад, настрахавшись Антона, який несподівано укляк перед ним.

– Чого тобі, психу? – гаркнув Чахлий.

– Де мій костюм? – спокійно запитав Антон.

Бемоль замовк. Решта пацієнтів насторожились і затамували подих, стежачи з-під покривал за конфліктом, який мав усі шанси перерости в бійку. Ще ніхто не встиг попередити новенького про небезпеку зайвих запитань і будь-якої ініціативи, що мала протестний характер щодо персоналу лікарні, а особливо щодо худючого санітара, який вирізнявся серед колег цинічною злостивістю.

– Який ще костюм? – цапкуючи спиною до дверей, перепитав Чахлий.

Антон наступав. У справедливих намірах віднайти втрачене не було ані дрібки божевілья.

– На мені був робочий гідрокостюм, – дошкульно пояснив пацієнт.

– А-а-а, ти про цей, – полегшено зітхнув Чахлий. – Так би й одразу сказав...

Чахлий щосили повертав ситуацію під свій контроль. Поруч зі Шреком він почувався безстрашним, проте зараз інстинкт самозбереження викидав перед незнайомцем білий прапор. Він програвав битву, та не збирався програти всю війну.

– Усе гаразд із ним. У коморі лежить – описаний та опломбований. Отримаєш, коли виписуватимешся.

Антон зупинився. Схоже, таке пояснення припало йому до душі.

Тим часом санітар вивітрився з палати, скориставшись із короткочасного сум'яття пацієнта. Це була його капітуляція. Дух перемоги наповнив палату. Фанфари розрядили наелектризоване сутичкою повітря. Зачаровані вчинком Антона, Бемоль з Міхаелем зіскочили з ліжок і обступили спантеличеного їхньою поведінкою товариша.

– Ну, чоловіче, ти красень. Так обчихвостити цього чахлика. Бачу яйця в тебе міцні, – плескаючи Антона по плечі, мовив Міхаель.

Бемоль виражав свої почуття широкою усмішкою. Він тішився й сяяв, мов новорічна ялинка, виблискуючи зубами в місячному світлі, що проривалося до палати крізь матове скло. У невластивій для себе манері він заговорив:

– Еге, я аж із-під ковдри виліз.

У цьому гидкому для сторонньої людини місці, посеред ночі, у палаті під нещасливим числом дружба пускала свої перші паростки. Хлопці захоплювалися сміливим сусідом, який і досі не розумів їхніх зачудованих вигуків.

– Я лише хочу знайти свій костюм, – промовив він.

– Ти не розумієш, – стояв на своєму Міхаель. – Щойно ти подавив його авторитет. Опустив – по-їхньому!

– Його аж ніби вітром здуло, – хвацько підтвердив слова співрозмовника Бемоль. – Шкода тільки, що цей паскудник такий злопам'ятний.

Слова артиста змили з обличчя Міхаеля усмішку. Він посірів і пильно глянув на Антона.

– Бемоль має рацію – будь обережний із цією потворою.

І хоча тон Міхаеля здавався максимально дружелюбним, слова викликали паніку, яка потроху охоплювала й Антона. Ейфорію від перемоги потроху заступало лихе відчуття помилки, пастки, у яку необачно вскочив Антон. Проте сміливець зіграв свою роль до кінця і з незворушним виразом обличчя ліг у ліжку. За останній час його погляд прояснішав, шкіра зайнялася рум'янцем, і все мало такий вигляд,

наче Антон одужував. От тільки заграбовані вікна й двері не давали спокою, і цієї ночі він дізнався – чому.

За дві години процедури санітарів закінчилися. Двері рипнули – і гострий трикутник світла увірвався підлогою до палати. Він розширювався в основі в міру того, як Шрек розчахував двері. Велетень уніс на плечах непритомного Григорія. За ним з'явився Чахлий, який у ролі поводиря допомагав уже мовчазному Анатолію дістатися ліжка. Ніхто з пацієнтів не зронив ані звуку: всі вдавали з себе сплячих, хоч насправді кожен дослухався до шурхоту людських ніг, які аж надто важко човгали по шорсткому лінолеуму.

Чахлий безперестанку торочив Анатолієві про цілющість місцевих методів лікування, заспокоював і навіть обіцяв швидке одужання, а проте вигляд Шпряхи потребував багато кращого. На відміну від худого санітара, його напарник з ношею не церемонився. Шрек жбурнув Григорія на ліжко й одразу ж рушив до виходу.

– Ходімо, – скомандував він Чахлому.

Колега сіпнувся в бік дверей, аж раптом його намір перервало тихе дзюркотіння. Антон визирнув з-під накривала, підглядаючи, як Анатолій мочиться під себе, сидячи у власному ліжку. Це неабияк розгнівало Чахлого.

– От лайно! Всцявся прямисінько на матрац!

Бідкання напарника зупинило Шрека на порозі. Він озирнувся, зиркнув на місце аварії й запропонував власний розв'язок питання:

– Впряжи когось, хіба мало тобі психів?

Чахлий, який ніби чекав саме цих слів, вискочив із палати й повернувся за хвилю з відром та ганчіркою. Знаряддя праці впали перед Антоном, у пам'яті якого впливли ще свіжі перестороги Бемоля.

– Агов, Водолазе, прибери за сусідом, – Чахлий підтвердив побоювання Антона.

Антон трохи піднявся на лікті та глянув на санітара. Колишній прийом – колючий погляд – уже не діяв. Маючи в тилу кремезного напарника, Чахлий не надто жахався Антонових витріщань. Навпаки, він посмілішав:

– Давай, давай, – наполегливо повторив санітар.

Їхня сутичка мала продовження. Учасники не поступались один одному у впертості, і тільки неvigідне становище пацієнта стримувало його від бійки.

– Сам мий, – огризнувся Антон, перехиливши чашу санітарового терпцю.

– Ти чув, що ця гнида недозріла сказала? – спитав у Шрека Чахлий, полізши до кишені по джокера.

Велетень глипнув на призвідника бунту. Його погляд не віщував Антону нічого доброго, і пацієнт відчув це всіма фібрами душі. Тим часом Чахлий обернувся до нього й прошипів:

– Ти ще не второпав, куди потрапив, шмаркачу. Наші руки й тебе дістануть. Щоб відтермінувати цю подію, роби, що тобі наказують!

Знехтувавши санітарові слова, Антон повернувся до нього спиною й заліз під накривало.

Відверта непокора знахабнілого психа вивела з рівноваги Шрека. Наступної миті його могутні руки зірвали з ложа бунтівника й пожбурили на підлогу. Удвічі більший Шрек волочив жертву по брудному лінолеуму, стираючи німічним тілом шар пилу, залишеного старенькою прибиральницею. Санітара трусило зі злості. Він не полінувався стати на одне коліно, щоб процідити нахабі в самісіньке вухо:

– Хочеш дихати цим смородом усю ніч? Зараз матимеш змогу!

Чахлий відступив до дверей, звільнивши напарникові арену для маневру. Його губи скривилися в садистську посмішку, насолоджуючись поразкою ворога. Тим часом події розгортались якнайгірше для Антона. Скинувши силоміць пацієнта з ліжка, Шрек тицяв його обличчям у лінолеум поруч із калюжею сечі.

– Приемно?! – ричав Шрек. – Хочеш, щоб усі цим дихали?!

Затиснутий у лабети дужого санітара, Антон щосекунди втрачав віру в перемогу. Йому бракувало сили протистояти не лише фізично, а й морально. На підтримку від друзів годі було й чекати, тому, оцінивши свої шанси як невтішні, пацієнт здався.

– Гаразд, – стиха відповів він.

Шрек угамувався. У кутиках рота все ще пінилася слина, але те, що пацієнт визнав його силу, повернуло санітара в рамки посадової інструкції.

– Так би й одразу.

Шрек підвівся, схопив відро й витрусив з нього ганчірку просто на голову Антона. Дрантина опустилась йому на потилицю і звалилася під руки, убиваючи в чоловікові останні краплі гідності. Такого приниження Антон не терпів зроду. Привселюдно сплюндрована честь вимагала помсти, а втім, обачність холоднокровно наказувала скоритися. Чоловік схопив ганчірку й узявся прибирати за Анатолієм.

Санітари тішились картиною абсолютного приниження бунтівника. Щонайясніше очі світилися у Чахлого. Зазвичай він значно довше виношував ідеї щодо покарання негідних йому пацієнтів, але тут у пригоді став Анатолій. Завдяки одному недужому пощастило розправитися з іншим.

Чахлий зі Шреком проконтролювали процес прибирання і, діставши бажаний результат, вийшли в коридор.

Тягар пережитої образи й приниження звалив Антона в ліжку. Скалічена психіка зазнала нового удару, можливо, набагато важчого за попередній.

Донедавна все життя Антона зводилося до банальщини: дім – робота, і весь світ обертався довкола сімейного гнізда й рятувальної станції на березі Чорного моря. Проте однієї ночі «система» дала збій і в його житті поселився Страх. Спочатку то був страх за скоєне, а вже потім тяжка душевна скруха, яка краjala йому серце. Необачна помилка коштувала йому надто дорого. Сотні разів Антон

шкодував про цей випадок, але минуле не можна виправити, залишилося тільки розпочати боротьбу за власне життя, яке з небачених причин опинилося під загрозою. Боротьба з невідомим Злом, стала сенсом виживання.

Битву за битвою Антон програв війну раніше невідомому явищу, яке зводило його з розуму. Доти він сприймав як міф світ духів і потойбіччя, тож зустрітися з чимось Незрозумілим, лицем до лиця виявилось чоловікові не до снаги. Аж ось за грубесними мурами лікарні, де жевріла надія на захист і цілковите одужання, на нього знову вчиняють тиск. Якщо в першому випадку розум Антона відмовлявся до певного часу вірити в реальність ворога, то в другому – йому протистояли живі люди, покликані зцілити недугу.

Роздуми пацієнта урвав Міхаель.

– Не ображайся на нього, – перепрошував він за мокрого сусіда. – Невідомо, що завтра з нами буде.

Антон перевів погляд на хлопця й поцікавився:

– Що з ними зробили?

– Напругу через голову пропустили.

– Навіщо? – здивовано спитав співрозмовник.

– Потім розповім. Слава Богу, нас не чіпають.

Міхаель повернувся спиною, даючи знати про кінець розмови.

Спантичений Антон звів погляд у стелю. Можливо, там, на гладкій і білій поверхні, причаїлися відповіді на всі його запитання. Можливо, там намальовано вихід із лабіринту, у якому поневірялася його скалічена душа. Сотні рівнянь і десятки задач стискали йому голову, але жодна з відомих формул не давала розв'язку тим проблемам. Даремно він шукав угорі підказок: перекриття лише виконували свою розподільну функцію між поверхами.

– Дивна лікарня, – промовив Водолаз.

– Ласкаво просимо до психушки – відділення «Аляска», – урочисто промовив Міхаель.

– Чому «Аляска»? – пошепки спитав Антон, відчуваючи, як географічний термін відлунує прихованим змістом.

Міхаель набрав повні груди повітря, щоб одним махом видати важливу інформацію:

– Тому що ми відірвані від головного корпусу, як Аляска від Америки. І тримають тут тільки відморожених.

Останнє речення неабияк насторожило Антона.

– Тобто?

– Тут тримають тих, хто на хворих не схожий. Так звані «косяки», «замовні» або взагалі викінчені психи, як-от Кома.

Ім'я сусіда Міхаель промовив дуже тихо, аби воно не дісталось вух небезпечного пацієнта, який все ще наганяв жаху своїм боксерським минулим.

– Професійний боксер, у колишньому житті олімпійський чемпіон. Якийсь кубинець надавав йому, і з того часу він схибнувся, а кубинців не любить страшно. Він тут один справжній, а ми всі косимо, або «замовні».

На підтвердження Міхаєлевих слів із грудей Коми вирвався тягучий стогін. Міхаель притих, аби не тривожити спокій сусіда, й остаточно переключився на Григорія, вирішивши не гратися з вогнем.

– Навпроти тебе Григорій. Потрапив сюди здоровим пенсіонером-жевжиком. А тепер от – рослина.

– А він чому тут? – зажадав пояснень Антон.

З поваги до віку Григорія та його долі Місько всівся зручніше і, приставивши до краю рота долоню, скерував пояснення виключно в бік Антона:

– Співмешканка запакувала. Синочок її з зони відкинувся, у «двушці» їм виявилось затісно.

Раптом у Антонові закипіло природжене відчуття справедливості. Він пожалів скаліченого чоловіка, що корчився від болю на своєму ліжку після болючих процедур. Беззахисний, абсолютно врівноважений і щирий Григорій зараз скидався на приборкану сильцем та ще не добиту мисливцем тварину. Слова обурення прорвалися крізь стиснуті зуби Антона:

– Невже нікому за нього заступитися? Діти? Онукі? – спитав чоловік.

– Син за бугром – в Америці чи Канаді – не пам'ятаю точно. Від нього давно не було звістки. Останній лист із фотокарткою Григорій береже мов зіницю ока.

Моторошні секрети про таємниче відділення лікарні, які відкривались Антону, сіяли сумніви щодо можливого одужання в цьому закладі. Поблажливе ставлення медсестер до Зої Олексіївни під час сніданку в ідальні розвіяла гнітюча поведінка санітарів. Ба більше, Антон побоювався, щоб його страхи не мутували тут у тяжчу форму. Видихнувши, чоловік поцікавився причиною, з якої шпиталізували його співрозмовника.

– А ти? Тебе хто сюди запроторив?

Міхаель осміхнувся й зручніше вмоніструвався на подушці, вдивляючись у стелю.

– Самотужки. Я тут ховаюся.

– Від кого? – Антон підвівся, вражений щирою й надміру відвертою відповіддю співрозмовника.

– Вляпався в одну історію з наркотою. Мусори зцапали, хотіли справу шити, та хрін їм! – за допомогою правиці Міхаель зігнув у непристойному жесті ліву руку.

– І ти тут переховуєшся? – не переставав дивуватись Антон.

– Від них не сховатися. Від в'язниці я, братане, ховаюся, від в'язниці. Гарзд, лягаймо, бо забалакалися ми з тобою.

Міхаель повернувся до Антона спиною, демонструючи цим неетичним жестом завершення розмови, але новоприбулець несподівано спитав пошепки:

– Ти в привидів віриш?

– До нас вже дійшли чутки, що він тебе переслідує, – відмахнувся Міхаель байдуже.

– Я серйозно, – наполягав рятівник.

Насторожений голос сусіда змусив Міхаеля повернутись і дати не менш серйозну відповідь:

– Нікому про це не розповідай, інакше матимеш тут довічну прописку.

На цьому їхній діалог скінчився. Міхаель відвернувся до стіни, бажаючи поринути в сон, Антон же наклався з головою простирадлом.

Клаптик легкої тканини видався свинцевим листом, що вдавлював своєю вагою Антонове тіло в пружинне ліжко. Не менш важкими виявилися роздуми, що насунули після відвертих оповідок сусіда. Гримуча суміш людських трагедій і сутички з санітарами зрушила відчуття безпеки, що виникло в стінах лікарні в перші дні шпиталізації. Та найдужче чоловікові докучала фата-моргана, побачена в морі!

У таких роздумах Антон засинав. Власна біда замінила горе чужих людей, і, будучи певним, що ніхто з них зараз не загрожує його життю, він пірнув у царство Морфея.

Перешіптування хлопців не давало спокою одному пацієнтові з їхньої палати. Він скоцюрбився під простирадлом і уважно дослухався до розмови, яка щойно звучала на низьких тонах. З відомих лише йому причин Бемоль маскувався під сплячого, і почуте його занепокоїло більше, ніж товаришів.

У задимлений кабінет увірвалося сонячне проміння. Власник апартаментів і всієї психушки, загасивши сигарету в попільничці, доценту набитій недопалками, звернувся до тендітної жіночки, яка труїлася шкідливими випарами, сором'язливо стискаючи в руках ридикюль із чорного дерматину. Дамі забракло сміливості розпочати делікатну розмову, пов'язану з її чоловіком, отож Павлович – лікар, цар і бог цього закладу – взяв ініціативу у свої руки.

– Ви проходите. Сідайте.

Чоловік вказав поважним жестом на стілець перед собою, оголивши зап'ясток правої руки, на якому наколота гадюка обвивала ніжку чаші – впізнаваний символ медицини. Жіночка пройшла кілька кроків і обережно приземлилася на стілець. Її строгий сірий сарафан, обтягнутий на талії чорним паском з елегантною брошкою у формі медузи Горгони і в тон блакитному шаликові, що обвивав шию жінки, створював їй образ суворої вчительки, який чомусь нівелювався в тумані тютюнового диму. Дама кашлянула, натякаючи на шкідливе її здоров'ю задимлене повітря, але Павлович не звернув на це жодної уваги. Він тут господар!

Нарешті з вуст гості злетіло пояснення її візиту:

– Доброго ранку. Я знову з тої самої причини, – обережно почала вона.

Павлович вільотно розвалився в м'якому кріслі, почуваячись абсолютним володарем ситуації. Його щоки поросли важкими бакенбардами, які переходили в пожевклі від тютюнового диму вуса. Якби не вбогий інтер'єр власного кабінету й лікарський халат, він скидався б на джентльмена, з келихом віскі й сигарою в руці, що вислуховує бідкання покоївки на дощову погоду.

Лікар розчинявся у власних думках, обмаль зважаючи на жінчине патякання. Він волів би уникати цих ліричних відступів, автори яких виставляли себе в кращому світлі, а запроторених ними ж до психушки родичів обмовляли, як останніх покидьків. Щоразу це відбувалося за тією самою схемою, яка вже втомила його,

проте реабілітація ним же репресованих пацієнтів у таких угодах не передбачалася.

Голос жінки вирвав його з задуми й повернув до кабінету.

– Його п'ятика дошкуляє мені й діткам, які приходять на приватні заняття. Ще трішки – і розпочнуться канікули, а з ними й закінчиться мое вчителювання.

Несміливим жестом учителька дістала з сумки білий конверт і простягла його психіатру. Не соромлячись ані пакунка, ні відвідувачки, Павлович грубими пальцями підтягнув його до себе. Уважно слухаючи нарікання співрозмовниці, він зазирнув усередину, на позір оцінюючи кількість отриманих купюр. Заради пристойності лікар перепитав:

– Може, ми його до звичайної наркології скеруємо?

Жінку пересмикнуло. Невже цей лікар вирішив спекатись її чоловіка всупереч попереднім домовленостям? Такий перебіг подій її аж ніяк не влаштовував, тому вона поспішила розповісти про гіркий досвід лікування її чоловіка в наркологічній клініці:

– Був він там – не допомогло. Під час лікування зірвався, потрощив обладнання, побив лікаря й санітарку, ще й спирт намагався викрасти. Удруге відмовились його брати. Добре, що Віталій, мій учень, згодився допомогти. Навіть не знаю, що б я робила...

Раптом з її очей полилися сльози. Цей інструмент маніпулювання вона викликала штучно, але майстерно. Свое розчарування жінка підсилила фразою:

– Господи, який сором!

Павлович вловив жіночі хитрощі, але, одержавши дещо цінніше за жіночні сльози, вирішив підіграти своїй гості.

– Ну, перестаньте. Ми в курсі ваших проблем і вже сьогодні почали їх розв'язувати. Анатолій чомно пройшов перші процедури. Ми зробимо все, щоб його перебування в нас виявилось для всіх корисним.

Після цих слів Павлович підійшов до сейфа й вийняв звідти грубий зошит, з яким повернувся до свого місця під жвавий лемент жінки.

Зрадівши порозумінню, учителька знову защебетала:

– Я така рада, що ви мене розумієте. Робіть, як належить, Веніаміне Павловичу, а я потім ще прийду. Принесу те, що треба.

Павлович напустив на себе серйозності, виказуючи мовчазну згоду й даючи ознаки, що розмову завершено. Він схилився над зошитом, занотовуючи щось у нову графу. Жінку охопила радість, яку одразу ж загасив кашель, укотре спричинений тютюновим димом. Відкашлявшись і надякувавшись, вона поквапилася в коридор, мало не збивши на порозі Чахлого, який, не дотримуючись елементарних правил етикету, без стуку зібрався проникнути в кабінет начальника. Санітар обминув перешкоду і з гримасою невдоволення увійшов до кабінету шефа.

– Здоров. Це часом не відьма алкаша?

– Вона сама, – відповів лікар, розчиняючи навстіж вікно. – Маринував її в диму, аби швидше тлумачила свої побажання, а то запроторити рідних людей кортить, а сміливості бракує.

Хмари диму заклубочилися біля шпарини й, підхоплені протягом, полинули назовні. Павлович знову взявся за сигарету, збираючись у комфортному для себе середовищі вислухати підлеглого.

– Усі баби – відьми, особливо тещі, – процідив крізь зуби Чахлий.

Обізнаний із сімейними проблемами санітара, головний лікар не мав бажання довідуватися чергові побрехеньки про його родичок, тому одразу перейшов до справи:

– Як нічка?

– Нормально. Правда Гриша цього разу щось здав. Шрек боїться, щоб ми з ним не переборщили. Сьогодні йому довелося нести старого на власному горбі.

– Нехай справами займається, а не поради роздає, – грубим, як і його тіло, голосом обізвав лікар. Чахлий поспішив заступитися за напарника.

– Ну ти ж знаєш, він ще й досі відійти не може після смерті малого.

– А вже час! – грізно урвав Павлович і, випустивши в стелю цівку диму, докинув: – Інакше нашим пацієнтом стане.

Сарказм шефа насмішив санітара. Плести інтриги було одним із найулюбленіших занять Чахлого; головне – самому залишатися білим і пухнастим, тому за першої-ліпшої нагоди він паплюжив оточення, виставляючи себе в гарному світлі. Не став винятком і цей раз.

– Учора новенького обличчям по підлозі возив. Як з ланцюга зірвався.

Павлович пропустив останнє речення повз вуха. Він подумки тішився з додаткових прибутків, що їх давала посада. На диво, вони виявилися значно більшими, ніж зарплатня головного лікаря шпиталю. Інформація про способи їхнього лікування розліталася місцевістю з повсякчас високою швидкістю, унаслідок чого з'явилася постійна «кліентура». Справи йшли непогано, тому на все решту він начхав. Чхав на етику й клятву Гіпократата, на нездобутий вчений ступінь і столичні комісії, що час від часу наскакували з перевітками, вимагали неабияких витрат на обіди і, так би мовити, за скромні матеріальні бонуси заплющували очі на певні недоліки в документах; і, звичайно, він чхати хотів на пацієнтів.

Теревені підлеглого забивали баки непотрібною інформацією. Робочий день лише розпочався, а лікар вже випалив сім цигарок – у таких робочих умовах пачка розійдеться до обіду. Павлович дістав із конверта кілька купюр і поклав на столі перед санітаром:

– Це вам на двох.

Не гаючись ані секунди, Чахлий змів зі столу запропоновану суму.

– Якраз вчасно. У малого день народження – обіцяв «воздушку» купити.

– Навіщо? – поцікавився Павлович.

– Нехай ворон стріляє.

Відповідь санітара здивувала лікаря, який з огляду на свої професійні навички вбачав у ній певну неадекватність, але заради власної вигоди змовчав – адже саме ті руки вигортали жар у створеному ним пеклі. Натомість начальник запитав:

– Хто вас мінняє?

– Прапор з Адамом. Що з новеньким, Павловичу? – поцікавився Чахлий, ховаючи гроші до кишені халата.

– Скажи Адамові, нехай приведе його до мене.

– На перше побачення? – з ехидною інтонацією перепитав санітар.

Терпець лікарю увірвався. Звісно, усі вони робили одну справу, але кістлявий санітар більше за всіх палав спільною ідеєю. Якщо Павловича й Шрека приваблювала грошова сторона медалі, то цього нехриста – ще й садистичне задоволення від завданих людям тортур.

– За що ти так людей не любиш? – поцікавився шеф.

Чахлий зупинився на порозі й, розвівши руки, коротко відповів:

– Вони ж психи.

Санітар вибрався в коридор, де нарешті залишився наодинці з отриманою премією. Місце під кабінетом головного лікаря не найкращим чином годилося для втілення його задуму, тому Чахлий подався до напівтемного закапелку, на ходу виймаючи скручені в жмут гроші.

Чоловік роззирнувся. Переконавшись, що він сам-один, Чахлий висмикнув зі згортка кілька купюр і сховав їх до окремої кишені. Коли процедура нерівномірного розподілу преміальних завершилася на користь розподільника,

він задоволено посміхнувся й рушив білим коридором в ординаторську, де пересічно здавали зміну колегам і відбувалися звичні посиденьки санітарів.

Щасливий і задоволений собою, він вплив до кабінету, де Шрек, схилившись над товстезним загальним зошитом, заповнював графік чергувань.

– Я від Павловича. Премію приніс!

Чахлий дістав із халата жменьку грошей і, демонстративно перерахувавши, розділив на дві однакові частини подачку від головного лікаря.

– Твоя частка, – промовив Чахлий, передаючи кошти.

Шрек і оком не змигнув на матеріальну винагороду, запропоновану напарником. Як і раніше, його погляд вивчав розграфлені клітинки, а рука вряди-годи обводила в кишеньковому календарі потрібні дати кульковою ручкою. Така байдужість розізлила напарника.

– Я не розумію, Шреку, мені що, більше за всіх треба? – гаркнув Чахлий.

Лютий тон колеги змусив Шрека відірватися від нотаток.

Він підвівся, узяв гроші та підійшов до вішака, з якого стягнув легеньку куртку.

– Мені теж потрібні. На пам'ятник збираю, – пояснив велетень спокійним голосом.

Під пильним наглядом Чахлого Шрек скинув халат, убрався в згадану одєжину і, розправляючи комір, запитав:

– Ти додому?

– Ні, по подарунок малому.

– Я теж до малого, – сумовито мовив дужий санітар.

Шрек спохмурнів. Згадка про хлопчика навіяла йому спогади про власного сина.

– Шреку, ти це облиш. Опануй себе, – мовив худорлявий санітар, скидаючи халат коло вішака.

Суперечці між товаришами завадив один із напарників, який, заступаючи на денну зміну, вирішив розпитати про нічний стан справ у лікарні.

Адам відрізнявся від усього персоналу абсолютно поголеною головою й надмірною цікавістю до порнофільмів. Найдивніше, він цього не приховував, і кожен у лікарні знав, що саме він робить у нічну зміну. Тому здебільшого його чергування припадали на денний час доби, аби під наглядом начальства він бодай трішки виконував свою роботу. Утім, навіть на такі зміни Адам з'являвся з ноутбуком, набитим фільмами для дорослих, і за вільну хвилину переглядав завантажений напередодні ролик. Оскільки Шрек і Чахлий мали «ексклюзивні» обов'язки й таку саму платню, ніхто з них не заперечував проти тих змін. У темні справи шпиталю Адама ніхто не втаємничував, тому такий стан речей влаштовував його ще більше.

Основною ж турботою голомозого був карцер – окрема палата в підвальних приміщеннях «Аляски», куди час від часу вкидали інакодумців, порушників розпорядку чи взагалі пацієнтів, охочих до протестних настроїв. В обов'язки Адама входив догляд спеціалізованої палати, нагляд і годування бранця і, звісно, загальна допомога напарнику по лікарні.

Як завжди, Адам прийшов на роботу з ноутбуком і кинувся до розетки – заряджати гаджет.

– Привіт, світлячки. Як зміна? – привітався з колегами Адам, упихаючи виделку в мережу.

– Нормально. Новенького з тринадцятої палати до Павловича відведи, – відгукнувся Чахлий.

– Уже? – перепитав Адам.

– Просив уже, – відказав Чахлий, проводжаючи поглядом Шрека, який зібрався піти.

– Мені час. До зв'язку.

Велетень попрощався й вийшов з кабінету, залишивши своїм колегам привід для пліток.

– Шрек зовсім здає. Ніяк не оговтається після трагедії.

Адам вислухав бідкання Чахлого, що склалися зі стислих оповідок про нічне чергування, нарікання на тещу й загалом на людство, і полегшено спровадив його за двері, за які згодом вискочив і сам – виконувати доручення шефа.

Темний коридор «Аляски» проковтнув дві людські постаті, що майже навромацки діставалися хвіртки. Голос Адама зупинив пацієнта, і коридором розляглася луна від металевого брязкання. Відчинивши сталеві двері, санітар впустив Антона у світле приміщення головного корпусу лікарні. Протягом кількох хвилин чоловіки мовчки йшли довжелезним холлом, аж поки не дісталися кабінету головного лікаря.

Адам розчахнув двері та штовхнув несміливого пацієнта всередину. Санітар витратив хвилину на привітання з шефом і коротку доповідь про ранковий стан справ у лікарні, а відтак залишив Антона на поталу начальникові.

У просякнутому димом повітрі зависла пауза. Павлович зациквився на підпалюванні цигарки й перших затяжках, які завжди дарували насолоду після короточасної перерви. Палити він почав уже на роботі при новій посаді, яка поступово виїдала йому нерви. За короткий час нікотин настільки подружився з тілом, що жодного дня Павлович не мислив без цигарки.

Антон стояв мовчки. Нічні витівки санітарів не виходили з голови, і виклик на килим до головного скидався радше на продовження тортур, аніж на дружню бесіду. Зрештою, він тут гість, і право ініціативи належить господареві кабінету.

Можливо, у цій диво-лікарні, де вправляли людям мізки, тютюновий дим набував властивостей провідника людських думок, адже Павлович озирнувся й, розвіявши перед собою хмари диму, запросив Антона облаштуватися:

– Сідай.

Той почалапав до столу й сів на єдиний стілець.

– Мене звати Веніамін Павлович, – звернувся до Антона лікар. – Я буду тебе лікувати. Як пройшла ніч?

Антон підвів очі й глянув на психіатра. Середнього зросту широкоплечий чоловік із грубими пальцями, у яких застрягла запалена цигарка, пильно вивчав свого нового пацієнта колючим поглядом. Назвати позирк ескулапа доброзичливим язик не повертався. Навпаки, він проникав усередину, зазиравав за грудну клітку прямісінько в душу, обмацуючи пацієнта прискіпливим оком на предмет адекватності.

– На що жалієшся? – урешті спитав лікар.

Питання психіатра стосувалося здоров'я співрозмовника, але неочікувано той поскаржився на інше:

– На санітарів, – коротко відповів Антон.

Павлович затягнувся сигаретою, виношуючи в голові потрібну відповідь на агресивний випад новоспеченого пацієнта. Зрештою лікар вирішив не церемонитися.

– На них усі скаржаться.

– Вони відібрали мій костюм.

– Цього вимагають правила, – пояснив Павлович.

– Це робочий гідрокостюм. Я хочу, щоб мені його повернули.

Нарікання Антона викликали в Павловича подив.

– Мої хлопці виловили тебе в морі?

Антон і незчувся, як досвід лікаря взяв гору над його безглуздою впертістю. В обізнаності Павловича щодо шляху потрапляння до лікарні не було сумнівів, натомість Антон поставав у геть негативному світлі правди, яку судилося розповісти своїми ж вустами. Покараний власною необачністю Антон набрав у груди повітря, як завжди робив у важливі моменти, і відповів:

– Ні, у церкві.

Гірка правда схилила шальки терезів, якими Павлович визначав міру адекватності співрозмовників у бік божевілля. Лікар занепокоївся, слова пацієнта вимагали додаткових обстежень. Щось виправляти було запізно, інформація втрапила до пащеки хижака, і той вправно перемелював її щелепами.

– Тобто ти вважаєш за нормальне відвідувати храм у водолазному костюмі? – лікар унаочнив Антонове безумство.

– Не вважаю. Так склались обставини, – спробував вирівняти ситуацію пацієнт.

– Ну гаразд, повернімося до першого запитання: на що жалієшся в плані здоров'я?

Повернення розмови в професійне річище дало пацієнту надію на кваліфіковану консультацію, але застереження Міхаеля не виходили Антонові з голови. Пам'ятаючи настанови сусіда, Антон стисло відповів:

– На галюцинацію.

– Яку саме? – не вгавав Павлович.

Чисті легені професійного рятівника вщент заповонив дим.

Отрута розпирала стінки дихальних шляхів, закупорювала пори й урешті-решт спровокувала напад кашлю. Рефлекси дали змогу зважити кожне слово майбутньої відповіді, яка, з огляду на психологічний стан пацієнта, обмалъ відрізнялася від правди:

– Мене переслідує привид, – крізь задушливі спазми в горлі промовив Антон. – Можна вікно відчинити?

– Слушно, зорова галюцинація називається приви́дом. А як саме матеріалізується галюцинація?

Павлович навмисне пустив повз вуха прохання пацієнта, прекрасно усвідомлюючи, що димова завіса не дозволяє відвідувачам кабінету зосередитися на власних думках. Він послуговувався цим прийомом відтоді, як опинився на посаді головного лікаря психушки в невеличкому містечку на березі моря. Це була його маленька помста всім тамтешнім пацієнтам за колись зламану кар'єру, хоча, мабуть, їхня абсолютна більшість із величезною насолодою спроводила б його в далеку подорож, аби він швидше покинув цей шпиталь. Психіатр дочекався, поки Антон відкашляється, і спитав:

– А який саме вигляд має привид? Як переслідує? Відколи?

Навала запитань у купі з ідким димом загальмували реакцію Антона. Хлопця гнітили спогади, які змушували переживати побачені жахіття.

Після коротких вагань він таки насмівся розповісти частину правди.

– Це дідуган. Старий і потворний дід з довгим білим волоссям, як у жінки, і порожнім беззубим ротом, з якого тхне смертю.

Павлович замислено дивився вниз. Почута інформація і справді його зацікавила. Серед сотень пісних історій, озвучених у цьому кабінеті, балачки про привида набували смаку вишуканого делікатесу. Лікар навіть підігнав оповідача:

– А що він робить?

– Зводить мене з розуму, – щиро відповів Антон.

– Розберемося, – запевнив лікар і на підтвердження поцікавився. – Можеш згадати вашу першу зустріч? Коли він тобі явився?

Уперше проблемою Антона перейнялася чужа людина. Пам'ять про нічні події провалювалась у вакуум, що наповнився нікотинним туманом. Просто зараз чоловік у білому халаті простягав руку допомоги скаліченій психіці пацієнта, який щосили намагався розібратися з жахливими видіннями, що переслідували його вже кілька тижнів поспіль і загнали аж до психушки. Накопичені враження від першого побачення з Привидом несподівано постали перед Антоновими очима.

– Це було в нічну зміну. Я повечеряв і крутився біля плитки з чайником. Цієї миті по стіні ковзнула людська тінь...

Круговерть спогадів затягувала Антона в минуле. Його погляд тьмянів. Фігура Павловича поступово розмивалася, зникаючи з поля зору, натомість матеріалізувалися спогади. Звуки й меблі кабінету заступало кухонне начиння рятувальної станції. За невеличким ілюмінатором, умонтованим у вхідні двері, шумів морський прибій.

– Я різко обернувся, але за склом нікого не було.

Реконструюючи нічні події, Антон подумки перенісся до маленької хатинки на березі моря.

Інтер'єром невиразна кімнатка скидалася на каюту: невеличкий квадрат, заставлений обшарпаними меблями радянського взірця, холодильником й імпровізованою кухнею, що містила електроплитку та мініатюрний рукомийник. Замість вікон – корабельні ілюмінатори різних розмірів; замість картин – весла і риб'ячі голови: трофеї численних працівників рятувальної станції, які через плинність кадрів звіювалися, залишаючи по собі висушені реквізити.

Порання Антона біля плити з коробкою чаю раптово перервала людська тінь, яка пробігла стіною. Звуки телевізора, що працював, заглушили присутність чужинця на дерев'яному причалі, але власним очам рятівник довіряв. Узявши гасову лампу, Антон обережно вийшов із хатинки, яка одним боком бовваніла над водою, стоячи на бетонних палях.

Хвилі, набігаючи одна на одну, створювали ритмічну мелодію, яка ковтала чужі кроки. Збентежений чоловік роздивився навсбіч, поклав лампу біля хатинки й закрокував причалом, що тягнувся на кілька метрів у море до єдиного ліхтаря,

що освітлював пришвартовані човни рятувної служби. Зазираючи в розхитані хвилями судна, чоловік випустив з уваги будиночок, і тільки-но звідти повіяв невеличкий вітерець, хлопчина різко обернувся та вперше зустрів свого переслідувача.

Беззубий дідуган у біловолосій перуці стояв просто на порозі станції. Упродовж кількох секунд вони мовчки вивчали один одного, а тоді старий зробив крок, зачепивши ногою газову лампу, облишену Антоном. Складений ковпак розбився внаслідок незграбного руху, на секунду відвернувши дивного гостя рятувної станції від об'єкта переслідування.

Надмір адреналіну зрушив Антона з місця. З переляку він стрибнув у моторного човна й потягнув мотузку пускача. За другим разом двигун відгукнувся і, набираючи обертів, поплив у морську далечінь, рятуючи життя свого пасажера. Уже за кілька метрів утікач наважився озирнутися. Дідуган ішов причалом, пильно слідкуючи за чоловіком, що втікав. Їхні погляди зустрілися.

Навіть чимраз більша відстань не допомогла Антону позбутися страху. Старий проводжав поглядом, сповненим грізних обіцянок повернутися по душу бідаки. Човен відпливав. Вакуум довкола розсіювався, випускаючи Антона з лабетів спогадів.

Увесь цей час Павлович слухав пацієнта, розглядаючи під ногами підлогу, і лише на останній репліці подивився на оповідача, який підбив підсумок:

– Я втік. Зранку ми з напарником прийшли на станцію, а лампа стоїть ціла й неушкоджена, точнісінько там, де я її поклав.

Павлович підвівся й рушив до вікна. Брак кисню заважав сприймати інформацію навіть такому зняттому курцеві, як він. Психіатр розчахнув навстіж вікно і, вдихаючи ранкову свіжість, запитав:

– Скажи, у всіх видіннях привид той самий? Чоловік із довгим білим волоссям?

– Так, – підтвердив Антон.

Провентилювавши легені ранковим повітрям, збадьорений лікар повернувся до столу, узяв ручку та почав заповнювати формуляр на нового пацієнта.

Стандартні поля зайняли півхвилини, і, коли настала черга даних хворого, Павлович розпочав уже знайому процедуру збору інформації.

– Ім'я?

Реакція пацієнта пригальмувалась, здається, ранкова прохолода по-іншому вплинула на чоловіка, що досі витав у неприємних спогадах.

– Ну... – підострожив Павлович.

– Антон. Мене звати Антон, – нарешті відповів пацієнт, готуючись до порції нових запитань, які посипалися градом відповідно до пунктів медичного бланка.

Під час опитування Павлович поставив іще одне запитання, яке вивело Антона з рівноваги:

– А як ти гадаєш, чому він тебе переслідує? Може, у нього на те є причини?

Зклопотаний писаниною лікар не зауважив на Антоновому обличчі змін, які спровокувало підступне запитання. Пацієнт трішки сполотнів, а опущені очі свідчили: знає він дещо більше, ніж говорить. Проте в розмові хлопець стояв на своєму.

– Я не знаю.

– Ну, Бог із ним. Полікуємо тебе, прокапаємо, і будеш свіжим, як огірочок.

Павлович підсунув Антону документ і ручку.

– Ось, підпиши згоду на лікування.

Антон не поспішав розписуватися, тримаючи на думці нічні пригоди, а особливо приниження з ганчіркою. Пауза не минула повз увагу його співрозмовника, який,

уздівши сумніви, поцікавився їх причиною:

– У чому річ? Підписуй.

Підкорюючись звичці, Антон ковтнув якомога більше повітря, мов перед зануренням, і пояснив власну розгубленість.

– Тут уночі санітари кудись двох психів водили...

Заспокійлива усмішка Павловича викликала в пацієнта довіру.

Антон замовк, чекаючи на пояснення.

– У них курс реабілітації, проте зовсім скоро вони одужають і їх випишуть.

Твердий голос лікаря і статус вільного пацієнта вселяли в Антона слабку надію. На відміну від інших, до шпиталю його запроторили власні страхи, а не знахабнілі родичі, як більшість хворих з «Аляски». За дві ночі, проведені в лікарні з обмеженим доступом, надокучливі видіння, що так ламали психіку на волі, не турбували, а отже, з'явився шанс усе обміркувати й скласти плани на майбутнє. Ну і зрештою уся істина залишається за стінами медичного закладу, щоправда, вагомішу її частину доведеться з'ясовувати самотужки.

Зваживши всі «за» і «проти», Антон підписав необхідні папери, і на цьому знайомство пацієнта з головним лікарем психлікарні добігло кінця.

5

Згода на лікування передбачала низку обов'язкових процедур, установлених внутрішнім розпорядком психлікарні. Вони тривали протягом кількох днів. За цей час Антон позбувся короткої зачіски, поздавав різноманітні аналізи, завдяки яким призначали першочергове лікування, вивчив меню в їдальні, пісне й малокалорійне, та й узагалі став своїм серед чужих.

Дні спливали, викидаючи на берег щораз нові цікавинки про лікарню та її мешканців. Залицяння Міхаеля розсекретилися в перші будні, причому самою Світланою, яка обтяжувала себе ідеєю швидко вийти заміж. Звірства санітарів було видно неозброєним оком через їхню всемогутність і прищеплене Павловичем відчуття безкарності. Бемоль, окрім співочого таланту, опановував мистецтво інтелекту, вправляючись у розгадуванні кросвордів.

Для Антона медичні процедури знаменували поліпшення здоров'я. Вони повернули йому здатність об'єктивно мислити і, найголовніше, дали спокій від химерного переслідувача. За цей час Привид не з'явився жодного разу!

Літо було в розпалі. Сонце шкварило. Ртутний стовпчик щодня бив нові рекорди, і конкуренцію йому становив лише безугавний потік відпочивальників, що стікався на південне узбережжя з усіх куточків країни. Вони розсипалися по пансіонатах, санаторіях і приватних садибах, а відтак знову здибалися на міських пляжах, підставляючи свої білясті тіла на поталу Сонцю.

Деколи пацієнтам психлікарні перепадали схожі привілеї. Їх виводили на задне подвір'я, де під пильним наглядом санітарів кожен робив своє в недоглянутому парку. В один з таких днів Антон сидів на лавці в затінку високої липи. Відмежувавшись від галасливих компаній, хлопець проводив час у роздумах. Раптом до нього приєднався Міхаель, що потайки знущався з Фіделя за допомогою мініатюрного дзеркальця, пускаючи на землю сонячних зайчиків, за якими без утоми бігав посіпака острова Свободи.

– Дивись, воно як мавпа, – кепкував Міхаель.

Задоволена усмішка товариша підкупила Антона, і він залюбки приєднався до спостережень Міхаеля, який вирішив ускладнити гру, навівши світлову пляму на Бемоля, що повзав рачки по траві, насвистуючи веселу мелодію. Фідель, який упродовж останніх хвилин безуспішно лапав відблиск, запав у такий розпач, що кинувся на живу мішень з кулаками. Натомість несподівані стусани нападника дошкулили співакові-аматору, і він, стиснувши кулаки, зажадав дати відсіч кривдникові. Запахло смаленим, і Фідель кинувся тікати. Поспішна втеча тезки Кастро насмішила Міхаеля й Антона.

– Ноги можна відкинути зо сміху, – тримаючись за живіт, просопів Міхаель.

– Ласти, – скоригував розмову професійним жаргоном Антон.

Таке порівняння ще дужче розсмішило хлопців, і вони розвалилися на лавці, захиливши голови на високу спинку.

Приглушений гуркіт, що передував скупченню важких хмар, насторожив Міхаеля, який, нареготівшись, глипнув у небо.

– Здається, дощ буде, – спрогнозував він.

– Грім – вісник змін, – серйозним тоном промовив Антон і додав: – Можливо, когось випишуть.

Сонячний промінчик, що пробив у гущині зеленого листя шлях до Міхаелевого обличчя, змусив того скласти дашком пальці над очима, щоб уважно розгледіти товариша.

– Може, тебе?

Антон вороже зиркнув на співрозмовника.

– Ти що, зовсім дурний випускати такого, як я?

Застуканий товаришем зненацька і нічого не тямлячи, Міхаель перепитав:

– А що не так? Маеш вигляд начебто цілком здоровий. А те, що в тебе якісь прибамбахи стосовно привида, то це фігня. Зараз у кожного хтось живе в голові, просто не всі в цьому зізнаються.

Антон стенив плечима. Доречно виникле відчуття перебраної міри пригасило спалах гніву, який раптом вирвався з нетрів через передчасні висновки товариша. Уже спокійніше Антон відповів:

– Галюцинації припинились, але говорити про цілковите одужання зарано.

Міхаель зібрався на силі, щоб досягти прихований сенс у відповіді свого друга, але завадив Бемоль, який повернувся до хлопців після невеличкого переслідування свого кривдника.

– Міську, я до тебе, – гукнув Бемоль, хапаючи повітря, якого бракувало легеням після інтенсивної пробіжки.

– Чого тобі?

Поки два пацієнти знаходили спільну мову, Антон узяв дзеркальце Міхаеля, воліючи поганяти сонячний відблиск.

– Мені б одну депешу на волю відправити, – пояснив своє бажання Бемоль.

– Ну зроби паперовий літачок, напиши адресу й уперед – запускай.

– Я серйозно, – мовив прохач.

– А звідки я знаю – серйозно чи ні? Ти ж псих – правильно?

У словах Міхаеля не було жодної образи. Він промовив це з усмішкою та з відчуттям того, що співрозмовник цілком зрозумів його жарт. Бемоль і справді не ображався. Він бачив мету, і глузування сусіда по палаті не були завадою на шляху до її досягнення. Тим паче, що за недовгий час перебування в лікарні Бемоль переконався: Міхаель сахається співпраці з адміністрацією лікарні, а цього вже досить, щоб підтримувати з ним дружні взаємини.

Нарешті Міхаель сам поцікавився ініціативою сусіда.

– Що там у тебе?

– Кросворди в газету треба надіслати. Приз хочу.

У верховітті почулося щебетання сойки, яка намагалася передражнити морських чайок. Бемоль усміхнувся, добачаючи в цьому певний знак.

Почуваючись зайвим у бесіді своїх знайомих, Антон вирішив розважити себе люстерком. Він раз у раз спрямовував зайчика на стовбур дерева, облуплену стіну лікарні та зрештою наважився позначити ним лікаря зі шкіряним «дипломатом», який крокував у тіні дерев. Одразу ж з'явився Фідель і гепнув ескулапа по плечах так, що той ледь не зарився носом у землю.

Адам, який на прогулянці виконував роль тюремного наглядача, кинувся за порушником. Тим часом Бемоль із Міхаелем і далі обговорювали умови угоди.

– З тебе серенада для Светки, – окреслив свою позицію Міхаель.

– Домовилися, – погодився співрозмовник.

– Й ані слова, – наказав Міхаель, притуливши до губ вказівний палець. – Косметичку не можна підставляти, інакше єдиний канал на волю пересохне.

– Я ж не підводив тебе до цього часу.

– Добре, давай сюди свої кросворди й гуляй звідси.

Бемоль передав складений учетверо аркуш паперу й задоволений собою побіг під стовбур липи, виглядаючи там сойку, яку деякою мірою вважав за свою колежанку зі співів. Спекавшись зайвих вух, Міхаель повернувся до попередньої розмови:

– То що, вважаєш себе справжнім психом? – спитав він Антона, ховаючи в кишеню аркуш.

Бемоль, який крутився довкола стовбура, раптом зупинився й насторожився, прислухаючись до розмови друзів. Нічого не підозрюючи, Водолаз затулив долонями обличчя і відповів:

– Ненормальний я, Міську. Проклятий! Розумієш чи ні?

Хвиля каяття, яка раптово накрила Антона, зібралась у сльози, що їх помітив Міхаель, коли його співбесідник розтулив долоні.

– Перестань, брате, – співчутливо мовив Міхаель. Він поклав руку на плече друга і якомога утішливіше сказав: – Ти такий, як усі, просто ввижається всіляка погань. Це нормально, з кожним може трапитись.

З невеличкої хмаринки, що зависла над подвір'ям лікарні впали перші краплини дощу. Легіт погнав хмарку далі, відкриваючи Сонцеві шпитальний плац і даруючи хворим щасливу мить сліпих опадів. Міхаель негайно скористався з природного явища, прагнучи заспокоїти Антона.

– Братане, навіть небо плаче осміхаючись. Ну чого ти завівся, усе буде тіп-топ.

Антон замислився. Він хотів до кінця довести думку, тож насмівся.

– Щоб ти знав, ця погань мене мало до самогубства не довела. Я вже готовий був укоротити собі віку, і, можливо, ми б зараз не розмовляли, якби не одна людина! Саме їй я завдячую порятунком.

– Це ти зараз про кого?

Вигляд Антона випромінював неспокій унаслідок розбурханих спогадів. Дзеркальце в його руках затремтіло, м'язи напружились, і він увесь сконцентрувався на минулому. І поки пацієнт збирав докупі думки, співрозмовник завертів головою, шукаючи санітарів, Ваську Довгоносика чи будь-яких інших підозрілих осіб, чиї вуха могли б почути не призначену їм інформацію. Окрім Бемоля, у полі зору Міхаеля нікого не виявилось, але й артиста він прогнав своїм суворим поглядом.

У тім часі трапилась одна подія, яку Міхаель випустив з уваги. Проте саме вона змусила Антона схопитися на ноги, від чого люстерко вислизнуло йому з рук і розбилося на друзки об потріскану асфальтовану доріжку.

– Кепська прикмета, – пробубнів собі під ніс Міхаель, споглядаючи скалки в себе під ногами, а потім ошелешено звернувся до Антона. – Антошо, ти чого?

Очікуючи на відповідь, Міхаель вдивлявся в очі збентеженого чоловіка. Той стояв незворушно. Щойно здоровий стан пацієнта стирала з обличчя смертельна блідість. Нарешті Міхаелю вдалося простежити за Антоновим поглядом,

траекторія якого вела до незнайомого чоловіка в поважних літах, що перетинав подвір'я, замітаючи полами чорної ряси асфальтовану доріжку.

– Панотець, – прошепотів Антон і вже наступної миті несамовито вигукнув.

– Отець Іларій!!!

Поява знайомої особи на території закритої лікарні є досить неймовірним явищем. Антон зірвався з місця й кинувся до чорного входу в шпиталь, куди власне і йшов отець Іларій у супроводі свого вірного служки й головного хориста храму – Фоми. Різка зміна в поведінці одного з пацієнтів одразу привернула увагу Прапора – напарника Адама. Він ховався від рідких дощових краплин під дахом веранди, що являла собою продовження ідальні. До «психозу» хворих із приводу сліпого дощу йому було байдуже, а от стрімкий біг одного з пацієнтів конче слід зупинити. Завдяки своєму армійському вишколу Прапор хутко зорієнтувався в ситуації і вже наступної секунди кинувся навперейми пацієнтові.

Нічого не підозрюючи, Антон мчав до входу, вигукуючи ім'я знайомого священика, який уже сховався за дверима лікарні. Єдина у світі людина, яка не відвернулася від нього в найтяжчі часи, була тут, і Антон не мав жодних сумнівів, що метою цього візиту став порятунок звичайнісінького пацієнта. Тільки-от священнослужитель сам опинився в небезпеці, й Антон чимскоріш хотів його попередити. Здається, власні прокляття перекинулися на літнього товариша, і в цьому є провина Антона!

Досягнути мети чоловікові завадив Прапор, який у регбівському стрибку звалив пацієнта на землю й заходився викручувати руки. Схудле від лікарняної дієти тіло стебельцем склалося під натиском удвічі більшого противника. Дебелий санітар пускав повз вуха його голосові потуги, хоча Антон щосили горлопанив те саме пояснення:

– Пусти! Там мій друг!! Він у небезпеці!

Стихійний гвалт, що вирував перед входом до лікарні, привернув увагу всіх пацієнтів. З десяток осіб в однакових ситцевих одержинах з'юрилися довкола чоловіків, що зчепилися один з одним.

– Пусти! Тварюка! – вигукував Антон, на що дістав лише сухе «замовкни».

Спантеличений Міхаель шукав вихід із ситуації, яка загрожувала Антонові не тільки дискваліфікацією з лікарняного стаціонару, а і втратою фізичного здоров'я. Якщо Антона мерщій не витягнути з-під санітара, той загамселить його до напівсмерті. Дорогоцінні секунди спливали. Нарешті очі Міхаеля вп'ялися в скалки розбитого дзеркальця, й ідея з порятунком з'явилася сама собою. Не гаючи часу, він схопив уламок і направив віддзеркалену пляму на плечі санітара, що уже осідлав свою жертву. Приманка спрацювала! Фідель, який разом з більшістю розважався видовищною бійкою, клюнув на попередню забавку й кинувся санітарові на плечі.

– Народ, налітай, – спровокував натовп Міхаель.

Раптом зусібіч на Прапора з Антоном посипалися хворі. Їхня купа швидко переросла в піраміду, а вже за мить нагадувала пересувний мурашник. Тіла незграбно стелились одне на одне. Знизу борсався санітар, над ним лежав хтось із пацієнтів, зверху настрибував хтось іще, і це вовтузіння тривало десь із хвилину, поки Міхаель не висмикнув із тієї купи Антона. Пацієнти остаточно розступилися, узрівши Адама, що поспішав на допомогу своєму напарникові.

Тим часом у кабінеті головного лікаря, маринуючись у тютюновому диму, сидів дивний гість, через якого на подвір'ї точилася жорстока бійка. Його служка підпирав двері спиною, воліючи не втручатися в діалог свого патрона з головним лікарем, чия рука, татуйована медичним символом, саме відчиняла квартиру.

– Зараз напустимо свіжого повітря, отче. Ніяк не можу позбутися цієї звички.

Лікар розчахнув вікно й повернувся за стіл, де на нього очікував свіжий випуск місцевої газети, люб'язно презентований священиком.

– Яка, кажете, сторінка? – гречно перепитав він свого гостя.

– Третя, – нарешті подав голос представник церкви.

Діставши точні координати тексту, психіатр занурився з головою в статтю. Доки його очі бігли за словами, а мозок вникав у сенс написаного, отець Іларій боровся з нервозністю, яка зародилася в стінах цього закладу задовго до сьогоднішньої розмови. Сімейна трагедія привела його сюди два роки тому як мученика, що

потребував невідкладної допомоги, і, на диво, лікар впорався з цим завданням. Та гіркий осад підіймався з дна зраненої душі щоразу, як священику випадало навідувати свого спасителя в робочій обстановці. Сором за спробу позбавити себе життя, яка в ієрархії гріхів посідає один із найвищих щаблів, а носіям сану й поготів загрожує анафемою, душив щоразу, як він опинявся перед хранителем цієї таємниці. Хвала Богові, хорист Фома домовився про неофіційне лікування з Павловичем, який за невеличку винагороду не тільки витягнув священика з кризи, а й погодився тримати язика на припоні. Відтоді контрольні зустрічі, покликані відстежувати динаміку притлумленої хвороби, панотець використовував як привід подякувати за колишній труд ескулапові.

Ознайомившись із запропонованим текстом і нарешті відклавши часопис, Павлович глянув на шановного гостя.

– Ну, слава Богу, а то я вже подумав, що ваш передчасний візит пов'язаний із погіршенням здоров'я.

Священик квапливо відповів:

– Ні-ні, з цим усе гаразд, – і згодом додав: – Завдяки вам.

Відчуваючи цілковиту владу над психікою колишнього підопічного, Павлович узявся заспокоювати його й самого себе, оскільки нарис більшою мірою критикував професійну діяльність лікаря і його закладу.

– Отче, не варто вірити цим писакам. У гонитві за сенсаціями газети підхоплюють будь-які чутки. Запевняю вас, із хворими ми поведимося пристойно. Але заради вашого спокою обіцяю особисто контролювати ставлення підлеглих до пацієнтів.

Кінець ознакомительного фрагмента.

notes

Примітки

1

Пісня «Весна» гурту «Воплі Відоплясова». (Тут і далі прим. ред., якщо не вказано інше.)

2

Пісня «Двое» гурту «Фантом-2».

Купить: https://tellnovel.com/but_serg-y/alyaska

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)